RMK I- 1137

LIBELLVS
Elegantissimus,
Qui inscribitur
CATO,
DE PRÆCEPTIS VITÆ
Communis.

Az az:

IGEN SZEP KÖNYVETSKE,
Mely neveztetik CATONAK: kitanit ez közönséges életben kinek-kinek életit és erkölcsét, hogy-hogy kellyen eszessen szabni és hordozni.

MAGY. N. MÚZEUM KÖNYV-TÁRÁBÓL

LEUTSCHOVIÆ,
Typis Samuelis Brewer, 1672.

CATONIS DISTICHA MORALIA, Liber Unus.

Az Bölts Catónak Jó Erkölcsre Tanító ékes Könyvetskéje, mely irattatot az közönséges életnek parantsolattyáról, &c.

QUUM animadverterem quam plurimos homines graviter errare in viâ morum, succurrendum & consulendum eorum opinioni, existimavi, maximè ut gloriosè viverent, & honorem contingerent. Nunc te fili charissime docebo, quopacto mores animi tui componas: Igitur præcepta mea ita legas, ut intelligas: Legere enim & non intelligere, negligere est.

IKoron észemben vöttem vólna, hogy sok emberek igen tévelygenének az erkölcsnek után, itilém hogy segitséggel kellene lennem,

és tanátsot kellene adnom az ő vélekedéseknek; Kiváltképpen hogy dits őssegessen élhetnének, és tiszteséghre juthatnának. Mostan téged szeretelmes fiam meg-tanitlak, miképpen a' te elmédnek erkőltsét rendellyed. Azért az én parantsolatimat ugy olvassad, hogy meg-értsed: mert olvasni és nem érteni, tsak heában való mulatás.

Itaque DEO supplica.
Annak-okáért az Istennek könyörögj.
Parentes ama.
Szüléidet szeressed.
Cognatos cole.
Rokonságidat tisztellyed.
Magistrum metue.
Mesteredet féllyed.
Datum serva.
Az adatot marhát meg-tartsad.
Foro te para.
Törvényhez készitsed magadat, az az, törvénybéli tudománt tanúly.
Cum bonis ambula.
Az jókkal járj, (társalkodgyál.)
Ad consilium non cesseris antequam voceris.
Az tanátsban ne meny míg nem hivattatol.
Mundus esto.
Tiszta légy.

Salu-

Saluta libenter.
Örömest köszöny.
Majori cede.
Nagyobnak engedgy.
Minori parce.
Kissebnek kedvezz.
Rem tuam custodi.
Az te marhádat meg-őrizzed.
Verecundiam serva.
Szemérmetességedet meg-tartsad.
Diligentiam adhibe.
Szorgalmatos légy.
Libros lege.
Könyveket olvass.
Quos legeris memento.
Az mellyeket olvasándasz, azokról meg-emlekezzél.
Familiam cura.
Házad népére gondot viselj.
Blandus esto.
Nyájas légy.
Iracundiæ abs re noli.
Ok-nélkül ne haragudgyál.
Neminem irriseris.
Senkit meg ne nevess.

vel: Miserum ne irriseris.

Szegényt meg ne nevess.

Mutuum dato.

Kőltsön adgy.

Cui des videto.

De meg láſſad kinek adgy.

Judicio adesto.

Az tőrvényben jelen légy.

Convivare raro.

Ritkán vendégeskedgyél (barátod mellett.)

Quod satis est dormi.

Az mi elég aludgyál, az az: tsak annyit aludgyál, a' mennyi a' természetnek elég.

Jus jurandum serva.

Eskűvéſedet meg-tartsad.

Vino te tempera.

Az Bor italban magad meg-mértékellyed.

Pugna pro patria.

Viaskodgyál házadért.

Nil temerè credideris.

Semmit ok-nélkűl el ne higy.

Tu te consule,

Te magadtol kérdgy tanársot.

vel: Tutò consule.

Bátorságos tanátsot kérdgy.

Mere-

Meretricem fuge.

Az parázna ſzemélyt el-távoztaſſad.

Litteras discе.

Iráſt tanúly, vagy: Deáki tudományt tanúly.

Nil mentiri debes.

Semmit ne hazudgy.

Bonis benefacito.

Az jókkal jól tégy.

Maledicus ne esto.

Átkozodó ne légy.

Existimationem retine.

Jó hiredet (nevedet) meg-tartsad.

Æquum judica.

Igazat itély.

Parentes patientia vince.

Szűléidet békeséges türéſeddel győzzed-meg.

Beneficii accepti memor esto.

Az el-vőtt jó téteményről meg-emlekezzél,

Ad prætorium ſtato.

Törvényben forogj (jelen légy.)

Consultus esto

Törvény túdó légy.

Virtute utere.

Jóságos tselekedettel élly.

Iracundiam tempera.

Haragodat meg-mértékellyed.

Trocho lude
Tsigával jágyzál.
Aleas fuge.
Az kotzkát el-távoztassad.
Nihil ex arbitrio virium feceris.
Semmit erődben bizakodván ne tselekedgyél.
Minorem te non contempseris.
Náladnál kissebbet meg ne utály.
Aliena concupiscere noli.
Más ember marháját ne kévánnyad.
Conjugem ama.
Feleségedet szeressed.
Liberos erudi.
Fiaidat tanitsad.
Petere legem quam ipse tuleris.
Azon tőrvényt szenvedd, az mellyet másnak hoztál.
Pauca in convivio loquere.
Lakodalomban keveset szóly.
Illud studa quod justum est.
Arra igyekezzél az mi igaz.
Amorem libenter ferto.
Egyebeknek (hozzád való) szeretetit örömest szenvedgyed.

DISTICHORUM DICTORUM Catonis Libri IV.

LI-

LIBER PRIMUS.

SI DEUS est animus nobis ut carmina dicunt,
Hic tibi præcipuè sit pura mente colendus.
Miért hogy az Isten Lélek, az mint nékünk az versek mondgyák,
Az te tőled kiváltképpen tiszta Lélekkel tiszteltessék.
Plus vigila semper, nec somno deditus este.
Nam diuturna quies vitiis alimenta ministrat.
Többet vigyáz mindenkoron és ne adgyad magadat az álomnak,
Mert az hoszszú ideig való nyúgodalom, az bűnöknek táplálást szólgáltat.
Virtutem primam esse puta, compescere linguam,
Proximus ille Deo, qui scit ratione tacere.
Első jóságnak alitsad lenni az nyelvet megtarroztatni,
Mert leg közelebb az, az Istenhez, az ki okossággal túd halgatni.
Sperne, repugnando, tibi tu contrarius esse,
Conveniet nulli, qui secum dissidet ipse.
Te utáld-meg magaddal ellenkezni, tusakodván,
Mert senkivel nem edgyezhet az, az ki ő magával ellenkezik.
Si vitam inspicias hominum, si denique mores,
Dum culpent alios, nemo sine crimine vivit.

Ha az embereknek életeket, és végezetre erkölcsöket meg-nézed.

Mikoron egyebeket kárhoztatnak, senki vétek-nélkül nem él.

Qua nocitura tenes, quamvis sint chara, relinque.
Utilitas opibus præponi tempore debet.

Az mellyeket rurz ártalmasoknak lenni, jól-lehet kedvessek, el-hadgyad.

Az haszsnot az gazdagságnál, idővel nagyobra kell bötsülleni.

Constans & lenis, ceu vir expostulat, esto:
Temporibus morus sapiens sine crimine mutat.

Alhatatos-is engedelmes-is légy, mikor az dolog kívánnya:

Az idő szerént az eszes ember erkölcsét vétek-nélkül el-változtattya.

Nil temerè uxori de servo crede querenti,
Sæpe etenim mulier, quem conjunx diligit, odit:

Az te feleségednek, mikor az szólga felől panaszolkodik ne hidgy ok-nélkül.

Mert gyakorta az aszszonyi-állat gyülöli azt, az kit az ő férje szeret.

Cum monet aliquem, nec se velit ipse moneri,
Si tibi sit charus, noli desistere cœptis.

Mikoron inteszi valakit és ő nem akarja, hogy intessék.

Hogy

Hogy ha te néked szerelmes embered, meg ne szünnyél az el-kezdet jó intéstől,

Contra vehemens nolo contendere verbis.
Sermo datur cunctis: animi sapientia paucis.

Az tsátsogó emberek ellen beszéddel ne vetélkedgyél,

Az szó adatik minden embereknek, de az elménck bölcsesége kevésnek.

Dilige sic alios, ut sis tibi charus amicus,
Sic bonus esto bonis, ne te mala damna sequantur.

Ugy szeress egyebeket hogy te magadnak szerelmes barátya légy,

Ugy légy jó az jóknak, hogy valami gonosz károk téged ne kövessenek.

Rumores fuge, ne incipias novus auctor haberi,
Nam nulli tacuisse nocet, nocet esse locutum.

El-távoztasd az híreket, ne kezdgy új talójának tartatni,

Mert senkinek nem árt az veszteg halgatás, az szóllás penig igen árt.

Rem tibi promissum certo promittere noli,
Rara fides ideò, quia multi multa loquuntur.

Az néked igértetett marhát, bizonyossan, másnak ne igérd,

Ritka az hüség ezért, mert sokak sokakat szólnak.

Cum

Cum te quis laudat, judex suus esse memento,
Plus aliis de te quàm tu tibi. credere noli.
Mikoron téged valaki ditsér, meg-emlekezzél te magad itélőjének lenni,
Tőbbet egyebeknek te felőled ne hidgy, hogy nem mint te magadnak.
Officium alterius multis narrare memento,
Atq; alius cum tu bene feceris ipse fileto.
Más embernek jó-tétemény éő sokaknak beszélleni meg-emlekezzél,
Es te mikor egyebekkel jól téjendesz magad halgass.
Multorum cum facta, senex, & dicta recensa,
Fac tibi succurrant, juvenis quæ feceris ipse.
Te vén ember lévén mikoron sokaknak tselekedetit és mondáſit elő-számlálod,
Jussanak eszedben, az mellyeket te-is iffiú lévén tselekedtél.
Ne cures si quis tacito sermone loquatur,
Conscius ipse sibi, de se putat omnia dici.
Ne gondoly azzal ha valaki alattomban való beszéddel szóll,
Az magához gyanós azt véli hogy mindeneket őróla mondanak.
Cum fueris felix quæ sunt adversa caveto,
Non eodem cursu respondent ultima primis.

Miglen

Miglen bóldog vagy, addig minden ellenkező dolgokat el-távoztass,
Mert nem egyenlő folyással felelnek az utólsók az elsőknek.
Cum dubia & fragilis sit nobis vita tributa,
In morte alterius spem tu tibi ponere noli.
Mivel hogy kétséges és gyarló élet adatott minékünk,
Más embernek halálában reménségedet (magadnak) ne vessed.
Exiguum munus cum dat tibi pauper amicus,
Accipito placide plene & laudare memento.
Az te szegény barátod mikoron valami kisded ajándékot ád tenéked,
El-vegyed nagy jó kedvel, (elég neven) ditsérni meg-is emlekezzél.
Infantem nudum cum te natura creavit,
Paupertatis onus patienter ferre memento.
Miért hogy az természet tégedet mezitelen teremtett,
Meg-emlekezzél hogy az szegénységnek terhét békeséggel szenvedgyed.
Ne timeas illam quæ vitæ est, ultima finis,
Qui mortem metuit, quod vivit, perdit idipsum.
Ne félly attól a' mely az életnek utólso vége,
Mert az ki az haláltól fél azt-is el-veszti az mit él.

Si ti-

Si tibi pro meritis nemo respondet amicus,
Incusare Deum noli, sed te ipse coërce.

Ha tenéked az te jó tétedért egy barátod sem felel meg,
Ne vádollyad az Istent, hanem te magadat tartoztasd meg.

Ne tibi quid desit, qua sitis utere parce,
Utq; quod est serves, semper tibi deesse putato.

Hogy valami szükséged ne légyen tenéked az te keresményiddel szükön élly,
Es hogy azt az mi vagyon meg-tarhassad, mindenkor véllyed mint ha nem volna.

Quod præstare potes, nebis promiseris ulli,
Ne sis ventosus, dum vis urbanus haberi.

Az mit egyszer meg-adhatz, kétszer ne igérjed senkinek,
Ne légy szeles (álhatatlan) mikor emberségesnek akarsz látratni.

Qui simulat verbis, nec corde est fidus amicus,
Tu quoq; fac simile: sic ars deluditur arte.

Az ki beszéddel tetteti magát szivében sem hiv barátod,
Te-is hasonló-képpen tselekedgyél, igy az mesterség mesterséggel tsúfoltatik-meg.

Noli

Noli homines blandos nimium sermone probare.
Fistula dulce canit, volucrem dum decipit auceps.

Ne jovallyad felettéb az hizelkedő szavu embereket,
Az Sip édessen szóll, mikor az madarász meg akarja tsalni az madarat.

Si tibi sunt nati, nec opes, tunc artibus illos,
Instrue, quò possint inopem defendere vitam.

Ha tenéked fiaid vannak, és gazdagságod nints, tehát tudományokra tanitsad őket,
Hogy az ő szegény életeket óltalmazhassák.

Quod vile est charum, quod charum est, vile putato,
Sic tibi nec parcus, nec avarus habeberis ulli.

Az mi alá való, te azt itéllyed drágának az mi penig drága, azt alá valónak,
Ekképpen sem magadnak fösvény nem lészesz sem penig egyebek fösvénynek nem tartnak téged.

Qua culpare soles, ea tu ne feceris ipse,
Turpe est doctori cum culpa redarguit ipsum.

Az mellyeket szoktál büntetni, ugyan azokat te magad se tselekedgyed,
Mert rút dolog az tanitónak, mikoron ugyan azon vétek őtet meg-feddi.

Quod

Quod juſtum eſt petito, vel quod videatur honeſtum.
Nam ſtultum eſt petere id, quod poſſit jure negari.
Az mi igaz azt kérjed, avagy az mi láttatik tiſztеſſégeſnek lenni,
Mert bolondság ollyat kérni, az mi igazán meg-tagadhatik tőlünk.

Ignotum tibi nolito præponere notis,
Cognita judicio conſtant incognita caſu.
Az eſméretlent jóbnak (nagyobnak) ne tartsad az eſmérőidnél,
Mert az eſmért (meg-probált) dolgok ítéletből állanak, az eſméretlen dolgok pedig történetből.

Az az, az meg-eſmért dólgok tudván vadnak: az eſméretlenek pedig kétségeſek.

Cum dubia incertis verſetur vita periclis,
Prolucro tibi pone diem, quicunq; labores.
Mivel hogy az embernek kérséges élete, bizontalan veſzedelmekben forog,
Minden napot nyereség gyanánt tarts magadnak valakin ſzorgalmatoskodol.

Vincere cum poſſis interdum cede ſodali,
Obſequio quouiam dulces retinentur amici.
Ha mikor meg-győzhetnéd-is, néha engedg' az te társodnak,
Mert az ſzerelmes barátok engedelemmel tartatnak-meg.

Ne dubites cum magna petas impendere parva,
Hu etenim rebus conjungit gratia charis.
Ne kételkedgyél kiſdedet adni mikor nagyot kérſz máſtól,
Mert az kedveskedés efféle dólgokkal kaptsollya őſzve az barátságos embereket.

Litem inferre cave, cum quo tibi gratia juncta eſt.
Ira odium generat, concordia nutrit amorem.
El-távoztaſs háborúságot inditani, az kivel tenéked barátságod vagyon,
Az harag gyűlőlséget nemz, az edgyeſség penig élteti (neveli) az ſzeretetet.

Servorum ob culpam cum te dolor urget in iram,
Ipſe tibi moderare, tuis ut parcere poſſis.
Mikoron téged az bánat (boſzſzuság) haragra kénſzerit ſzólgaidnak vétkek miatt,
Te magadat meg-mértékellyed hogy az tiéidnek engedheſs.

Quem ſuperare potes, interdum vince ferendo.
Maxima enim morum ſemper, patientia virtus.
Az kit erőddel meg-győzhetnél-is, néha türéſſel győzzed-meg,

Mert az engedelmes tűrés, az erkőltsnek mindenkor nagy jóságos tselekedeti.

Conserva potius qua sunt jam parta labore,
Cum labor in damno est, crescit mortalis egestas.

Meg-tartsad inkább azokat, az mellyek immár munkával kereſtettenek,
Mikor az munka kárban vagyon, meg nevekedik ez világi ſzegénység.

Dapsilis interdum notus, charis & amicis,
Cum fueris felix, semper tibi proximus esto.

Néha néha légy adakozó a' te eſmérőidhez ſzerelmes emberidhez, és barátidhoz.
De mikoron bóldog vagy, te magadhoz mindenkor közelb légy.
Az az: azokkal tsak néha-néha tégy jól, de te magaddal mindenkor.

LIBER SECUNDUS.

Telluris si forte velis cognoscere cultus,
Virgilium legito. quod si mage nosse laboras,
Herbarum vires, Macer tibi carmine dicet,
Si Romana cupis, vel punica noscere bella
Lucanum quaeras, qui Martis praelia dicet,
Si quid amare libet, vel discere amare legendo,
Nasonem petito: Sin autem cura tibi haec est,
Ut sapiens vivas, audi quo discere possis,

Per quae semotum vitiis traducitur aevum,
Ergo ades & quae sit sapientia, disce legendo.

Ha főldnek mivelését (ſzántását) akarod meg-tanúlni,
A' Virgiliuſt olvaſſad, avagy ha inkább kivánod meg-tudni,
Az füvekuek jóſzagit, (haſznait) az Macer teneked verſekkel meg-mondgya,
Ha továbbá az Romai és az polgári hadakat kivánod meg érteni,
Az Lucanuſt olvaſſad, az ki az hadaknak ütközetit meg-irja.
Hogy ha azt ſzeretni kivánſz, vagy olvaſván ſzeretni, akarſz tanúlni,
Az Ovidius irását olvaſſad: Ha peniglen akaratod gondod atra vagyon,
Hogy bőltsen élheſs, halgaſd meg, hogy-hogy tanúlhaſd meg,
Minémű dolgok által, az vétek nélkűl-való élet meheſſen véghez,
Nó azért járuly ide, és mi légyen az bőltseség tanóld-meg, ez könyvetskét olvaſván,

Si potes, ignotis etiam prodesse memento.
Utilius regno, meritis acquirere amicos.
Ha lehet te tőled még az esméretleneknek-
is haſználni meg-emlekezzél,
Haſznoſb az orſzágnál, jó tétemények-
kel barátokat ſzerzeni.

Mitte arcana Dei Cœlumq; inquirere quid ſit.
Cum ſis mortalis, quæ ſunt mortalia cura.
Az Iſten titkainak hadgy békét, és az Eg mi
légyen, ne tudakozzad,
Holott te halandó ember légy, az halan-
dó állatokról viſely gondot.

Linque metum lethi, nam ſtultum eſt tempore in omni.
Dum mortem trepidas, amittis gaudia vitæ.
Hadd-el az haláltól-való félelmet, mert bo-
londság minden időben félni,
Miglen (mikor) az haláltól rettegſz, az é-
letednek-is minden örömét el-veſz-
ted.

Iratus de re incerta contendere noli,
Impedit ira animum, ne poſſit cernere verum.
Meg-haraguván bizontalan dologról, ne ve-
tekedgyél,
Az harag meg-bántya az elmét, hogy i-
gazat ne láthaſſon (ne itélheſſen,)

Fac ſumptum propere cum res deſiderat ipſa,
Dandum etenim eſt aliquid, cum tempus poſtulat, aut res.
Hamar (jó akarattal) kőlts mikor az dolog,
(az ſzűkség) kévánnya,
Mert kell valamit adni, mikor az idő, a-
vagy a' ſzűkség kivánnya,

Quod nimium fugito, parvo gaudere memento,
Tuta mage eſt puppis: modico quæ flumine fertur.
Az mi felettéb való dolog el-távoztaſſad, és
kitsinynek örűlni meg-emlkeezzél,
Mert az hajó-is inkább bátorságos, az
mely ezekkel vizben eveztetik, (vi-
tetik.)

Quod pudeat, ſociis prudens celare memento,
Ne plures culpent id, quod tibi diſplicet uni.
Az mit ſzégyenleſz, az te társaidtól eſzeſſen
el-titkollyad azt,
Hogy többen ne kárhoztaſsák azt, az mi
te magadnak egyedűl nem tettzik.

Noli putes parvos homines peccata lucrari,
Temporibus peccata latent & tempore patent.
Ne alitsad azt hogy az gonoſz emberek az ő
vétkeket az bűntetéſtől meg-nyer-
nék,
Ideig az vétkek titkolódnak, és idővel ki
nyilatkoznak

Corporis exigui vires contemnere noli,
Consilio pollet, qui vim natura negavit.
Ne útáld-meg az kisded testnek vagy embernek erejét,
Mert tanátsal (bőltseséggel) bővölkődik az kitől az erőt az természet meg-tagatta.

Quem scieris non esse parem tibi tempore cede,
Victorem à victo superari sæpe videmus.
Az kit tudándasz hogy te hozzád nem egyenlő, ideiglen engedgy néki,
Mert gyakorta láttyuk hogy az győzedelmes a'meg győzettetettől meg-győzettetik.

Adversus notum noli contendere verbis,
Lis minimis verbis interdum maximè crescit.
Ismerőd ellen ne vetekedgyél beszéddel,
Mert néha kitsiny beszédből nagy háborúság támad.

Quid Deus intendat, noli perquirere sorte,
Quid statuat de te, sine te deliberat ipse.
Az Isten mit végezzen felőled, varáslással ki ne keressed.
Az az, annak végére ne meny.
Mert te nálad-nélkül el-végezi, mit rendellyen te felőled.

Invidiam nimio cultu vitare memento,
Qui si non ladit, tamen hanc sufferre molestum est:
Meg-emlekezzél feletteb tzifraságot el-távoztatni az irigységért,
Az az, ne légy tzifra,
Mely ha semmit néki nem árthat-is, de mindazáltal azt szenyvedni, másnak igen nehéz.

Esto animo forti, cum sis damnatus iniquè,
Nemo diu gaudet, qui judice vincit iniquo.
Alhatos elmével légy, mikoron hamissan kárhoztattatól, (sententiáztatól,
Mert senki sokáig nem örül, az ki hamis Biró által meg-győzi (pőrit meg-nyeri.

Litis præterita noli maledicta referre,
Post inimicitias iram meminisse malorum est,
Az el-múlt háborgásnak szitkait elő ne számlállyad,
Mert az ellenkőzés után az haragtól meg-emlekezni gonosz emberek hőz illik.

Nec te collaudes, nec te culpaveris ipse,
Hoc faciunt stulti, quos gloria vexat inanis.
Te magadot se ne ditsérjed, se penig ne szidalmazzad,
Mert az bolondok tselekedik, az kiket heában való ditséret gyötör,

Utere quæsitis modicè cum sumptus abundet,
Labitur exiguo quod partum est tempore longo.
Mértékleteſſen ély az te kereſményiddel,
miglen költséged bővölködik,
Mert rövid időn el-fogy, az mi hoſszú
ideig gyűjtetet.
Iuſipiens eſto, cum tempus poſtulat aut res,
Stultitiam ſimulare loco, prudentia ſumma eſt.
Eſztelen légy, mikor az idő vagy az dolog
kivánnya,
Bolondságot tettetni helyen, nagy eſzeſség.
Luxuriam fugito, ſimul & vitare memento,
Crimen avaritiæ nam ſunt contraria famæ.
El távoztaſſad a'buja életet, és ezzel egyetem
ben meg-emlekezzél el távoztatni,
Az fösvénységnek vétkét-is, mert ezek a'
te jó hireddel neveddel ellenkednek
Noli tu quædam referenti, credere ſemper,
Exigua eſt, tribuenda fides, qui multa loquuntur.
Ne hidgy te mindenkoron annak a' ki vala-
mit beſzél,
Igen kevés hitelt kell adni azoknak, a'kik
ſokat ſzólnak.
Quod potu peccas ignoſcere tu tibi noli,
Nam nullum crimen vini eſt, ſed culpa bibentis.
Az mit italoddal véteſz, te magad meg ne
botsáſſad magadnak,

Mert

Mert ſemmi vétke az bornak nincsen,
hanem az ivónak vagyon vétke.
Conſilium arcanum tacito committe ſodali,
Corporis auxilium medico committe fideli.
Titkos tanácsodat veſzteg halgató baráto-
dra bizzad,
Teſtednek peniglen gyógyitását hiv or-
voſra, bizzad.
Succeſſus indignos noli ferre moleſtè,
Indulget fortuna malis, ut ladere poſſit.
Az embereknek méltatlan elő-menetele-
ket (jó ſzerencséjeket) ne bánnyad,
Mert az ſzerencse kedvez, (enged) az go-
noſzoknak, hogy az után inkáb meg
sértheſſe őket.
Proſpice qui veniunt, hoc caſus eſſe ferendos,
Nam levius ladit quicquid præviderus antè.
Jó eleve (idején) meg-nézzed hogy az mely
eſetek reád következnek, azokat
el-kellyen ſzenyvedned,
Mert könnyebben sért meg az, valamit
jó eleve meg-látándaſz,
Rebus in adverſis animum ſubmittere noli,
Spem retine, ſpes una hominem nec morte relinquit.
Az ſzerentsétlen dolgokban ne botsáſd-el
elmédet,

Azreménséget meg-tartsad, mert az edgy reménség az embert még az halálban is el nem hadgya.

Rem tibi quam noſcis aptam dimittere noli,
Fronte capillata eſt, poſt hac occaſio calva.

Az melly dólgot eſmérſz te hozzád illendőnek lenni, el ne botsáſſad,
Mert az alkolmatosság, elől üſtökös, utól penig kopaſz.

Quod ſequitur ſpecta, quodq; imminet ante videto,
Illum imitare Deum, qui partem ſpectat utramq;.

Az mi kővetkezik, Az az: az mi immár elmúlt arra nézz, az mi penig reád kővetkezendő, annak előtte meg-láſſad.
Azt az Iſtent kőveſſed, ki mind a' két réſzt nézi, (mind elől s' mind hátra néz.

Fortior ut valeas, interdum parcior eſto,
Pauca voluptati debentur, plura ſalutis.

Hogy erősb légy egéſségedben, néha mértékletesb légy,
Az gyönyörűſégnek kevéſſel tartozunk, de az egéſségnek ſokkal.

Judicium populi nunquam contempſeris unus,
Ne nulli placeas dum vis contemnere multos.

Te magad egyedül ſoha a' kőſſegnek itéletit meg ne utállyad,

Hogy

Hogy ſenkinek ne kelleſséi, mikoron ſokakat akarſz meg-útálni.

Sit tibi præcipuè quod primum eſt, cura ſalutis,
Tempora ne culpes, cum ſis tibi cauſa doloris.

Kiváltképpen légyen tenéked fő gondod egéſségedre, a' mi leg első,
Az időt ne kárhoztaſſad, holot te magad vagy fájdalmadnak (betegségednek) oka.

Somnia ne cures nam mens humana quod optat,
Cum vigilant ſperans per ſomnum cernit id ipſum.

Az álommal ne gondoly, mert az embernek elméje az mit kiván.
Mikor vigyáz, (émette) reménlvén almában ugyan azont láttya meg.

LIBER TERTIUS.

HOc quicunq; cupis carmen cognoſcere lector,
Hæc præcepta feres, qua ſunt gratiſſima vitæ.
Inſtrue præceptis animum, nec diſcere ceſſes,
Nam ſine doctrina, vita eſt quaſi mortis imago,
Commoda multa feres: ſin autem ſpreveris illud,
Non me ſcriptorem, ſed te neglexeris ipſum.

Ezeket az én verſeimet valamely olvaſó kivánod, meg-érteni,
Ezeket az én parantsolatimat vegyed, mellyek igen kedveſek az életnek.

Kéſzi-

Készitsed az én parancsolatimhoz az te elmédet, és tanólni meg ne szűnnyél.
Mert az tudomány-nélkül, az embernek élete szintén ollyan mint az halálnak képe.
Sok haſznot vehetz innét magadnak: Ha peniglen meg-utálándod ezt,
Nem engemet ki ezt irom, hanem te magadot utálod-meg.

Cum rectè vivas, ne cures verba malorum,
Arbitrij noſtri non eſt quid quisq; loquatur.

Mikorõ te igazán élsz, ne gondoly az gonosz embereknek rágalmazó szavokkal,
Nintsen az mi hatalmunkban, kiki mit szóllyon mi felõlünk.

Productus teſtis, ſalvo tamen ante pudore,
Quantumq; potes, celato crimen amici.

Mikoron bizonyságúl hivattatól, (tanúnak idéztetél) mindazáltal az te tiszteſséged helyén maradván,
A' mennyire tõled lehet, el-fedezzed a' te barátodnak vétkét.

Sermones blandos bleſſos vitare memento,
Simplicitas veri ſana eſt. fraus ficta loquendi.

Az hizelkedõ és tséltsap (pelyp) beszédeket el-távoztani meg-emlekezzél,

Az igaz

Az igazságnak edgy-igyű tiszta beszéde vagyon, az hazugságnak penig tsalárdság.

Segnitiem fugito quæ vitæ ignavia fertur.
Nam cũ animus langvet, conſumit inertia corpus.

Az restséget el-távoztasd, mely az életnek tunyaságának mondatik,
Mert mikor az embernek elméje el-lankad, (el-tunyúl,) az testét-is megemészti az restség.

Interpone tuis interdum gaudia curis,
Ut poſsis animo quem vis ſufferre laborem.

Néha-néha az te gondaid közzé õrõmet-is vess, (elegyits,) (kát.
Hogy elmédbẽ el-viselhes akar mely mun-

Alterius dictum aut factum ne carpſeris unquam,
Exemplo ſimilis ne te derideat alter.

Más embernek beszédét avagy tselekedetit soha meg ne fedgyed,
Hogy hasonlatosképpen tégedet-is meg ne tsúfollyon más ember.

Quæ tibi ſors dederit tabulis ſuprema notato,
Augendo ſerva, ne ſit quem fama loquatur.

Az mit tenéked az sors (szerentse) adánd,
Az az: az mi tenéked szüléidtõl testamentumban hagyatot regiſtromban bé-irjad,

Es

Es ẽregbitvén meg tartsad, hogy ne légy
az kit az hir szólhasson. Azaz: hogy
az kõsség kõzõt beszédébe ne kely.

Cum tibi divitiæ superant in fine senectæ,
Munificus facito vivas, non parcus amicis.

Mikoron gazdagságod bõvõn vagyon az te
vénségednek végén,
Tselekedgyed hogy adakozván ély, nem
fõsvényen barátidhoz,

Utile consilium Dominus ne despice servi,
Nullius sensum, si prodest tempseris unquam.

Te UR lévén az te szolgaidnak hasznos ta-
nátsát meg ne utállyad, (használ.
Senkinek értelmét meg ne utállyad ha-

Rebus & incessisi non est, quod fuit antè,
Fac vivas contentus eo quod tempora præbent.

Ha nintsen marhádban és kintsedben annyi,
az mennyi az elõtt volt,
Tselekedgyed hogy meg-elégedvén azzal,
az mit az idõ ád tenéked.

Uxorem fuge ne ducas sub nomine dotis,
Nec retinere velis, si ceperit esse molesta.

El-távoztasd hogy feleséget ne végy jegy rú-
hának neve alatt, avagy gazdagság-
nak okáért,
Meg se igyekezzél tartani ha haborgó kezd
lenni.

Multo-

Multorum disce exemplo, quæ facta sequaris,
Quæ fugias, vita est nobis aliena magistra.

Sokaknak példájából tanóld meg minémũ
tselekedetteket kõvess,
Es mellyeket távoztass-el, mert más em-
bernek élete minékünk tanitó me-
sterünk,

Quod potes, id tentes, operis ne pondere pressus,
Succumbat labor & frustra tentata relinquas.

Az mire erõd vagyon, azt késértsed-meg,
hogy az dolognak sulyságával meg-
nyomattatván,
Az te munkád le ne omollyon (erõtlenül-
lyõn) és az késértet dólgot heában
el ne hadgyad.

Quod nosti haud rectè factum nolito tacere,
Ne videare malos imitari velle tacendo.

Az mit esmérsz hogy nem igazán lõtt, azt el
ne halgássad,
Hogy ne láttassál halgatásoddal akarni az
gonosz embereket kõvetni.

Judicis auxilium, sub iniqua lege, rogato,
Ipsæ etiam leges cupiunt, ut jure regantur.

Az Birónak segitségét kérjed a hamis tõr-
vényben, avagy hamis tõrvénnyel
meg nyomattatván.
Mert az tõrvények-is azt kiváñyák, hogy az
(súly) igazság igazgattassék.

Quos

Quod meritò pateris patienter ferre memento.
Cumq; reus tibi sis, ipsum te judice damna.
Az mit érdemed szerint szenvedtz, békeségesen szenvedni meg-emlekezzél,
Es mikoron magadnak bűnös vagy, az te magad itéleti szerint kárhoztassad magadat.

Multa legas facito, perlectis perlege multa.
Nam miranda canunt, sed non credenda poëtæ.
Tselekedgyed hogy sokat olvass, és el olvasván sokat el-tőröly, meg-émendály,
Mert az Poeták tsudálatos dólgokat énekelnek, de nem hitelre méltók.

Inter convivas fac, sit sermone modestus:
Ne dicare loquax dum vis urbanus haberi.
Az vendégek közőt, az lakodalomban, mértékletes beszédű légy,
Hogy ne mondassál tsátsogónak, mikor tiszteséggesnek akarsz tartatni.

Conjugis irata noli tu verba timere,
Nam lachrymis struit insidias dum femina plorat.
Az te meg-haragut feleségednek beszédétől ne fély,
Mert az aszszonyiállat mikor sir könyhullatásival tsalárdságot szerez.

Utere quæsitu, sed ne videaris abuti,
Qui sua consumunt, cum deest aliena sequuntur.
Az te

Az te kereſményiddel ély, de ne láttaſsál azokkal gonoſzúl élni,
Mert azkik az ő magokét meg-emésztik, mikor oſztán nintsen, az máſét követik, az az, más emberére szorulnak.

Fac tibi proponas mortem non esse timendam,
Quæ bona si non est, finis tamen illa malorum.
Magad eleiben veſſed, hogy az haláltól nem kell félni,
Az melly halál nem jó is, de mindazáltal minden nyomoruságnak vége.

Uxoris lingvam, si frugi est, ferre memento,
Namq; malum est, nil velle pati, nec posse tacere.
Az te feleségednek nyelves vóltát, (feddését) el-türjed, ha egyéb-képpen jó,
Mert gonoſz dolog, ha ki semmit nem akar türni, sem penig nem halgat.

Dilige non agra charos pietate parentes,
Nec matrem offendas, dum vis bonus esse parenti.
Az te édes szüléidet szereſſed nem nehéz kegyeſséggel.
Az te anyádat is meg ne bántsad, mikor szüléidnek akarsz jó lenni.

LIBER QUARTUS.

Securam quicunq; cupis traducere vitam,
Nec vitiis hærere animum, qua moribus obsunt.

Hæc præcepta tibi semper relegenda memento,
Invenies aliquid in quo te utere magistro.
Valaki tsendeſz életet kivánſz követni(élni)
Es elméddel vétkekhez nem ragazkodni,
az mellyek az erkölt̃snek ártnak,
Meg-emlekezzél róla, hogy ezeket az parantsolatokat mindenkoron olvaſſad,
Találſz ezekben valamit, az melyben az te magad tanitáſa által élhetz.

Diſpice divitias, ſi vis animoeſſe beatus,
Quas qui ſuſpiciunt, mendicant ſemper avari.
Utáld-meg az gazdagságot, ha lelkedben, (elmédben bóldog akarſz lenni,
Mellyet az kik tsudálnak, (nagynak bõtsülnek) fõſvények lévén, mindenkor koldúlnak (ſzükölködnek.)

Commoda naturæ nullo tibi tempore deerunt,
Si contentus eo fueris quod poſtulat uſus.
Az termeſzetnek haſznai ſemmi idõben tenéked el nem fogynak,
Ha azzal meg-elégedel, a' mit kiván az élet.

Cum ſis incautus nec rem ratione gubernes,
Noli fortunam, quæ non eſt dicere cœcam.
Mikoron eſztelen vagy, és te magadat eſzedel nem igazithatod,
Ne mond-

Ne mondgyad az ſzerentsét vaknak, az mely nintsen,

Dilige denarium, ſed parce dilige formam,
Quam nemo ſanctus, nec honeſtus optat habere.
Szereſſed az pénzt, de mértékleteſſen ſzereſſed az õ formáját,
Mellyet tsak egy ſzent és tiſzteſséges ember ſem kéván hogy légyen.
Az az, az ki az pénznek formáját feletteb ſzereti, nem ſzent, ſem tiſzteſséges ember, hanem fõſvény,

Cum fueris locuples, corpus curare memento,
Æger dives habet nummos, ſed non habet ipſum.
Mikoron gazdag vagy, meg emlekezzél gondot viſelni teſtedre,
Az beteg gazdagnak vagyon pénze, de nintsen õ maga.

Verbera cum tuleris diſcens aliquando magiſtri,
Per patris imperium, cum verbis exit in iram.
Mikoron tanulván, valaha el-ſzenvedted az te meſteredtnek vereségét,
El-ſzenvedgyed az te Atyádnak birodalmát, mikoron beſzéddel reád haragſzik.

Res age quæ proſunt, rurſus vitare memento,
In quibus error ineſt nec ſpes eſt certa laboris.

Oly dolgokat tselekedgyél az mellyek haſznoſok, viſzontag el-távoztatni igyekezzél,

Az mellyekben vétek vagyon, és ſemmi bizonyos reménsége nints az te munkádnak.

Quod donare potes, gratis concede roganti,
Nam recte feciſſe bonis, in parte lucrorum eſt.

Az mit el-ajándékozhatz, ingyen engedgyed az te tőled kérőnek, (réſze,

Mert az jókkal jól tenni, az nyereſségnek

Quod tibi ſuſpectum eſt confeſtim diſcute quid ſit,
Namq; ſolent primò quæ ſunt neglecta nocere.

Az mi teneked kétséges, mindgyáráſt meghánnyad, veſſed mi légyen,

Mert azok ſzoktanak ártani, az mellyeket előſzőr el-múlattunk, ſemminek véltünk.

Cum te detineat Veneris damnoſa voluptas,
Indulgere gulæ noli: quæ ventris amica eſt.

Mikoron tégedet tartoztat az ſzerelemnek karos gyönyörűſége,

Az toroknak ne engedgy (kedvet ne keresd) az mely (torok) az haſnak baráttya.

Cum tibi proponas animalia cuncta timere,
Unum hominem, tibi præcipio plus eſſe timendum.

Mikoron te magadnak eleiben veted, hogy minden féle oktalan állatúl kellyen félned,

Hagyom teneked hogy emberi állattul inkább fély.

Cum tibi prævalidæ fuerint in corpore vires,
Fac ſapias, ſic tu poteris vir fortis haberi.

Mikor az te teſtedben kemény erő vagyon,

Bőltseséget-is ranúly, és te ugy tarthatol erős férfiúnak

Auxilium à notis petito, ſi forte laboras,
Nec quæquam melior medicus, quam fidus amicus.

Az te iſmérőidtől kérj ſegitséget hogy haſzűkölködől (nyavalyád vagyon,)

Es ſenki nem lehet teneked jobb orvoſod mint az hiv barátod

Cum ſis ipſe nocens, moritur, cur victima pro te,
Stultitia eſt morte alterius ſperare ſalutem.

Holott te légy vétkes, miért hogy az áldozat hal meg te éretted,

Bolondság másnak halálából üdvőſséget reménleni.

Cum tibi vel ſocium vel fidum quæris amicum,
Non tibi fortuna eſt hominis, ſed vita petenda.

Mikoron te magadnak avagy társot, avagy hűv barátot keres.

Az embernek nem gazdagságot hanem életet (erkölcsöt) kell kívánnod.

Utere quæsitis opibus, fuge nomen avari,
Quia tibi divitiæ prosunt, si pauper abundas.

Ely az te kereſett gazdagságoddal, és el-távoztaſſad az fösvény nevet,
Mit haſznál tenéked az gazdagság, ha bővölködöl ſzegénységül élvén.

Si famam ſervare cupis dum vivis, honeſtam,
Hanc fugias animo, quæ ſunt mala gaudia vitæ.

Ha kívánod meg tartani tiſztaſséges hiredet (nevedet,) míg élſz,
Tselekedd hogy ſzived-ſzerint el-távoztaſſad az mellyek az életnek gonoſz örömi,

Cum ſapias animo, noli irridere ſenectam,
Nam qui cum ſenex, ſenſus puerilis in illo eſt.

Mikoron elmédben bölts vagy, (iffiú korodban) ne neveſſed meg az vénséget, (az vén embert,
Mert az ki vén ember, gyermeki értelem (ész) vagyon abban.

Diſce aliquid, nam cum ſubitò fortuna recedit,
Ars remanet, vitamq; hominis non deſerit unquam.

Tanuly valamit, mert mikoron az ſzerentse hirtelen el-távozik,

Az tudomány meg-marad, és az embernek élete ſoha el nem hadgya.

Perſpicito cuncta tacitus, quid quivq; loquatur.
Sermo hominum mores, & celat & indicat idem.

Mindeneket meg-láſs alatomban ki-ki mit ſzóllyon,
Mert ugyan azon beſzéd, az embereknek erkölcsöket el-is fedezi.

Exerce ſtudium, quam vis perceperis artem,
Ut cura ingenium, ſic & manus adjuvat uſum.

Gyakorollyad az te tanuságodat, jollehet meg-tanúltad az tudományt (az eſterséget,
Mert miképpen az gond (gondolkodás) ſegiti az elmét, azonképpen az kéz-is az életet.

Multum ne curet venturi tempora fati,
Non timet is mortem qui ſcit contemnere vitam.

Ne gondoly ſokat az reád következendő halálnak idejével,
Nem féli az, az halált, az ki meg-tudgya utálni ez életet.

Diſce ſed à doctis, indoctos ipſe doceto,
Propaganda etenim rerum doctrina bonarum.

Tanúly de az túdós embercktől, az tudatlanokat penig te-is tanitsad,

Mert az jó dólgoknak tudományát el kel terjeſzteni,

Hoc bibe quod poſcis, ſi tu vis vivere ſanus,
Morbi cauſa mali eſt homini quandoq́, voluptas.

Annyit igyál az mennyi lehet, (az természet kiván) hogy te egéſségben akarſz élni,
Mert az italba való gyönyörűség nagy gyakorta az embernek gonoſz betegségnek oka.

Laudaris quodcunq́ palam, quodcunq́ probaris,
Hoc vide ne rurſus levitatis crimine damnes.

Valamit nyilván ditsérſz, és valamit javallaſz,
Azt meg láſd, hogy ugyan azont viſzontag álhatatlanságnak vétkével ne kárhoztaſd.
Az az, álhatatlannak ne mondgyad.

Tranquillis rebus qua ſunt adverſa caveto,
Rurſus in adverſis melius ſperare memento.

Az te tsendeſz dolgaidban (állapatodban) az mellyek ártalmaſok el-távoztaſſad,
Viſzontag az te ſzerentsétlen dolgaidban jobbat reménleni meg-emlekezzél.

Diſcere ne ceſſes, cura ſapientia creſcit,
Rara datur longo, prudentia temporis uſu.

Tanul-

Tanúlni meg ne ſzűnnyél, mert az bőltseség gondal nevekedik,
Az ritka eſzeſség hoſzſzú ideiglen való gyakorláſſal adatik.

Parce laudato, nam quem tu ſæpè probaris,
Una dies qualis fuerit monſtrabit amicus.

Mértékleteſen (képes ſzerint) dirsérd barátodat mert az kit gyakran javalottál,
Egy nap meg-mutattya minémű barátod lőtt légyen,

Ne pudeat quæ neſcieris te velle doceri,
Scire aliquid laus eſt, pudor eſt nil diſcere velle.

Ne ſzégyenlyed máſtúl meg-tanittatni, az mit nem tudándaſz,
Mert ditsiretes dolog valamit tudni, de ſzemérem ſemmit nem akarni tanúlni.

Cum Venere & Bacho lis eſt, & juncta voluptas,
Quod lautum eſt animo complectere, ſed fuge lites.

Az Venuſſal és az Baccuſſal, Az az, az ſzerelemmel és az Borral, háborúság-is gyönyörűség-is vagyon edgyütt,
Az mi jó ezekben vagyon, elmédben befoglallyad, de el-távoztaſſad az háborgáſt.

Demiſſos animo ac tacitos vitare memento,
Qua flumen placidum eſt forſan latet altior undâ.

El-botsátkozott szivűeket, és halgatókat
meg-emlekezzél el-távoztatni,
Az az, az szomorkodó és halgató Emberektől meg-óltalmazzad magadat,
Mert az folyó-viz-is ha oly tsendesz (lassan foly, né-talám szintén ott mélyebb az viz.

Cùm tibi displiceat rerum fortuna tuarum,
Alterius spectà, quo sit discrimine pejor.

Mikoron tenéked nem tetszik, az te dólgaidnak szerentsédje (állapattya,
A' más ember állapattyát nézzed, és megesmérd mitsoda kűlömbséggel légy aláb való másnál.

Quod potes id tenta, nam linum carpere remis,
Tutius est multò quam velum tendere in altum.

Az mi tőled lehet azt kisértsed-meg, mert az part mellett evezni,
Sokkal bátorságosb, hogy nem mint az vitorlát az mélyre tériteni.

Contra hominem justum, pravè contendere noli,
Semper enim Deus injustas ulciscitur iras.

Az igaz ember ellen hamissan ne veteked-gyél: (fortélyoskodgyál,
Mert mindenkoron az Isten az hamissan való haragért bosszút áll,

Ereptis

Ereptis opibus noli lugere dolendo,
Sed gaude potius tibi si contingat habere,

Ha gazdagságod el-vétetik, ne siraszd bánkodván,
De sőt inkáb őrűly ha tenéked gazdagságod történendik lenni,

Est jactura gravis, quæ sunt amittere damnis,
Sunt quædam quæ ferre decet patienter amicum.

Nehéz kárvallás az mellyek vadnak, azokat kárvalláskal el hadni veszteni,
Vadnak némellyek, mellyeket békeségesen illik el szenvedni barátunknak.

Tempora longa tibi noli promittere vitæ,
Quocunq; ingrederis sequitur mors corpus ut umbra.

Ne igérj te magad életének hoszszú időket,
Valahová mégy mindenűtt kővet az halál, mint az árnyék az testet.

Thure Deum placa, vitulum sine crescat aratro,
Ne credas placere Deum, dum cædelitatur.

Temjénnel engesztellyed Istent, az tulkot penig hadgyad nőni az ekére, (az szántáfra,
Ne hidgyed hogy az Istent meg-engesztteled, mikor oktalan állatnak véröntésával áldoztatik.

Cedò

Cede locum, læsus, fortunæ, cede potenti,
Cedere qui potuit, prodesse aliquando valebit.

Meg-bántatván (sértetvén) engedgy az hatalmas szerentsének,
Az ki engethetet, valaha jó lészen haszálni magának s' egyebeknek-is.

Cum quid peccaris, castiga tu ipse subinde,
Vulnera dum sanas, dolor est medicina dolorís.

Mikoron valamiben vétkezel, gyakorta te magad meg-dorgállyad magadat,
Mikoron az sebet gyogyitod, az fájdalom orvosága (gyogyulása) az fájdalomnak.

Damnaris nunquam post longum tempus amicum,
Mutavit mores, sed pignora prima memento.

Soha ne kárhoztassad hoszszú idő után az te barátodat,
Noha meg változtatta erkőltsét, de mind azáltal az előbbi ajándékról megemlekezzél.

Gratior officiis quo sis mage charior esto,
Ne numen subeas quod dicitur officii perda.

Mennyivel inkáb szerelmetesb vagy, annyival inkáb szólgálatoddal kedvesb légy,
Hogy oly nevet ne végy reád a' mely mondatik jó tétemény veszítegetőnek.

Suspe-

Suspectus caveas ne sis miser omnibus horis,
Nam timidis & suspectis aptissima mors est.

Kétséges lévén az te életed felől, el-távoztassad hogy minden orában ne légy nyavalyás,
Mert az félelmeseknek, és szivekben kétségeseknek, illendő az halál.

Cum fueris servos propriis mercatus in usus,
Et famulos dicas, homines tamen esse memento.

Mikoron szólgákat véjendesz az te tulajdon haszнodra,
Szólgáidnak is mondgyad, de mind-azáltal meg-emlekezzél arról, hogy ők is emberek,

Quam primum rapienda tibi est occasio prima,
Ne rursus queras, quæ jam neglexeris ante.

Az első alkalmatosság mindeneknek előtte ragattassék te tőled,
Hogy ismét ne kereszed azokat, az mellyeket immár az előtt el-múlattál.

Morte repentina noli gaudere malorum,
Felices obeunt, quorum sine crimine vita est.

Az gonosz embernek hirtelen halálokon ne örüly,

KÜNYV-TÁRA

Mert

Mert azonképpen az bodogok-is (az jámborok-is) meg halnak, az kiknek élelek vétek-nélkül vagyon.

Cum conjunx tibi sit, nec res & fama laborat,
Utandum ducas inimicum nomen amici.

Hogy ha tenéked feleséged vagyon, s' marhád nintsen, és hire kétséges, (az az, felőle gonosz hir vagyon,
Itéllyed el-távoztatni az te barátodnak ellenséges nevét.

Cum tibi contingat studio cognoscere multa,
Fac discas semper vites nescire doceri.

Mikoron történik tenéked szorgalmatos tanulásod, sokat kell türnöd,
Tselekedgyed hogy mindenkor tanúly, és el-távoztasd hogy nem tudtz tanitani.
Az az, ne látassál tudománynak tanulására alkolmatlannak,

Mirarus verbis noli me scribere versus,
Hos, brevitas sensus fecit conjungere binos.

Tsudálod hogy én nyilván beszéddel irtam ez verseket,
Ez két verseket hogy öszve-foglalnám, az értelemnek rövid vólta tselekedte.

FINIS.